

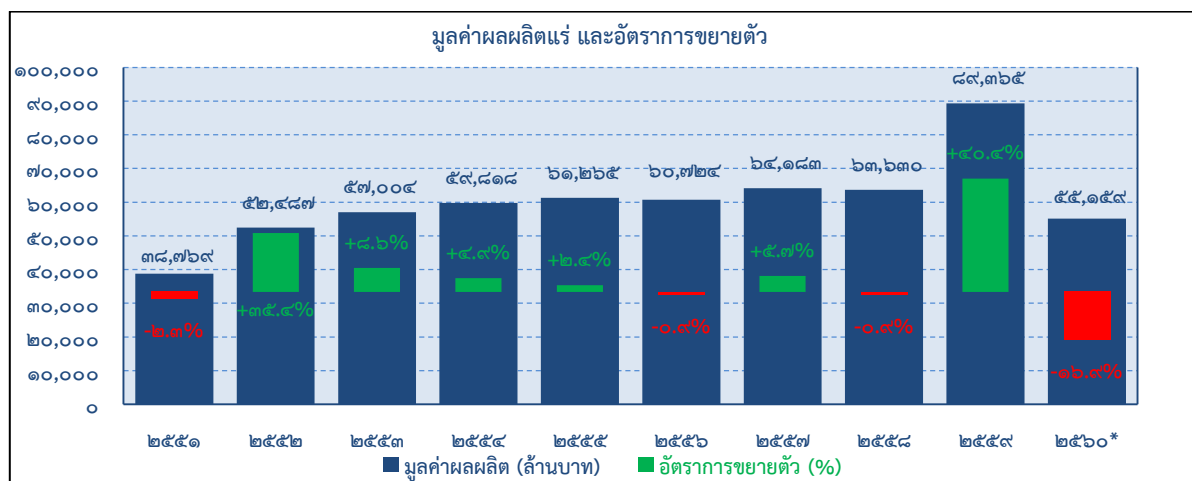
สถานการณ์อุตสาหกรรมเหมืองแร่ของไทยปี ๒๕๖๐ และแนวโน้มปี ๒๕๖๑^๑

บุญญวัฒน์ ขุนอินทร์
กองบริหารจัดการวัสดุอุตสาหกรรม

๑. การผลิต

ช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. ปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีการผลิตแร่ ๔๕ ชนิด มีมูลค่าผลผลิตประมาณ ๕๕,๑๕๙ ล้านบาท ลดลงร้อยละ ๑๖.๙ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๙ ที่มีมูลค่าผลผลิต ๖๖,๓๓๗ ล้านบาท ซึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของปริมาณเป็นสำคัญ โดยเฉพาะแร่ที่มีปริมาณการผลิตมาก เช่น หินปูน ลิกไนต์ ยิปซัม หินบะซอลต์ หินแกรนิต และหินดินดาน รวมถึงไม่มีการผลิตโลหะผสมทองคำและเงิน เนื่องจากถูกระงับประกอบกิจการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ อีกด้วย

ภาพที่ ๑ มูลค่าผลผลิตแร่และอัตราการขยายตัว ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๐

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

* เป็นข้อมูลเบื้องต้น ม.ค.-ก.ย. ๒๕๖๐

สำหรับแร่ที่มีมูลค่าผลผลิตสูงสุด ๕ อันดับแรก ในช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. ปี ๒๕๖๐ คือ หินปูน ๒๗,๔๐๒ ล้านบาท รองลงมา คือ ลิกไนต์ ๑๑,๙๑๗ ล้านบาท ยิปซัม ๔,๖๖๓ ล้านบาท หินบะซอลต์ ๑,๖๘๑ ล้านบาท และ หินดินดาน ๑,๒๐๑ ล้านบาท ตามลำดับ

เมื่อจำแนกการผลิตตามกลุ่มแร่พบว่า แร่พลังงานผลิตได้เพียงชนิดเดียว คือ ลิกไนต์ ๑๒.๔ ล้านตัน แร่โลหะที่มีผลผลิตสูงสุด ได้แก่ หินปูน ๑๒๙.๘ ล้านตัน หินบะซอลต์ ๘.๔ ล้านตัน และยิปซัม ๖.๖ ล้านตัน แร่โลหะที่มีผลผลิตสูงสุด ได้แก่ สังกะสี ๗,๘๗๗ ตัน และแมงกานีส ๗,๓๘๐ ตัน (ตารางที่ ๑) ส่วนทองคำและเงินที่เคยมีปริมาณการผลิตมากเป็นอันดับ ๑ และ ๒ ในปีก่อน ไม่มีการผลิตในปี ๒๕๖๐ เนื่องจากถูกระงับประกอบกิจการ ดังนั้น เมื่อพิจารณาในแง่ปริมาณการผลิตพบว่า แร่สำคัญเกือบทุกชนิดที่เคยมีปริมาณการผลิตสูงมากในปีก่อน ๆ จะหดตัวอย่างมากในปี ๒๕๖๐

^๑ ข้อมูลที่ปรากฏในบทความนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้น อาจมีความคลาดเคลื่อนของข้อมูลได้ โดยข้อมูลการผลิตและการใช้ เป็นข้อมูลช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. ๒๕๖๐ ส่วนข้อมูลการอนุญาต การนำเข้า การส่งออก และค่าภาคหลวงแร่ เป็นข้อมูลทั้งปี ๒๕๖๐

ตารางที่ ๑ ปริมาณผลผลิตแร่ของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐

หน่วย: ตัน

	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๕๙*	๒๕๖๐*
แร่พลังงาน					
ลิกไนต์	๑๗,๙๙๑,๓๖๒	๑๕,๑๕๐,๕๔๙	๑๗,๔๙๑,๕๙๗	๑๓,๒๑๖,๐๐๑	๑๒,๔๑๓,๓๔๕
แร่โลหะ					
หินปูน	๑๖๕,๖๕๐,๔๗๔	๑๗๖,๖๒๖,๑๙๑	๑๗๗,๓๓๑,๖๓๔	๑๓๕,๙๖๙,๔๕๒	๑๒๙,๗๙๘,๓๘๖
หินบะซอลต์	๑๔,๑๓๒,๖๑๐	๑๒,๘๗๗,๐๔๘	๑๓,๕๔๗,๔๔๒	๑๐,๕๘๕,๖๗๒	๘,๔๐๔,๑๐๘
ยิปซัม	๑๒,๔๔๕,๑๐๐	๑๑,๒๖๗,๑๔๔	๑๐,๓๕๗,๐๙๘	๘,๐๖๘,๘๕๘	๖,๕๖๔,๙๒๔
หินแกรนิต	๗,๕๙๘,๗๙๖	๘,๐๘๘,๖๘๘	๙,๔๗๓,๙๓๖	๖,๗๓๓,๑๖๗	๕,๕๔๒,๓๗๙
แร่โลหะ					
สังกะสี	๒๒๖,๘๙๓	๑๘๑,๐๒๕	๑๗๕,๖๓๒	๑๖๕,๐๑๐	๗,๘๗๗
แมงกานีส	๑๔,๓๓๐	๙,๐๐๐	๙,๑๕๐	๒,๗๕๐	๗,๓๘๐
เงิน (กรัม)	๓๑,๐๔๕,๙๑๖	๒๑,๐๔๗,๐๗๕	๓๕,๙๕๓,๖๓๕	-	-
ทองคำ (กรัม)	๔,๕๑๓,๕๙๔	๓,๓๐๕,๒๒๕	๔,๒๙๒,๙๔๖	-	-

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

* ข้อมูล ม.ค.-ก.ย.

๒. การอนุญาต

๒.๑ ประทานบัตร

ในปี ๒๕๖๐ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้อนุญาตประทานบัตรเพื่อให้มีการทำเหมืองแร่จำนวน ๑๒๖ แปลง ในพื้นที่ ๒๙ จังหวัด คิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๒๖,๗๐๙ ไร่

ตารางที่ ๒ การอนุญาตประทานบัตรจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนประทานบัตร	ชนิดแร่ที่สำคัญ
ภาคเหนือ	๕๕	ถ่านหิน หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมซีเมนต์ หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง หินดินดานเพื่ออุตสาหกรรมซีเมนต์
ภาคตะวันตก	๖	หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๔	หินทรายเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง ดินซีเมนต์ หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง เหล็กหิน
ภาคตะวันออก	๘	ทรายแก้ว หินแกรนิตเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง
ภาคกลาง	๓๒	หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมซีเมนต์ หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง ดินซีเมนต์ แคลไซต์ หินอ่อน
ภาคใต้	๑๑	หินแกรนิตเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง โดโลไมต์ ดินซีเมนต์ ยิปซัม แอนไฮไดรต์

ที่มา: ระบบฐานข้อมูลประทานบัตร, กองบริการงานอนุญาต

๒.๒ อาชญาบัตร

ในปี ๒๕๖๐ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้อนุญาตอาชญาบัตรเพื่อให้มีการสำรวจแร่จำนวน ๖ แปลง ในพื้นที่ ๒ จังหวัด คือ ลำปางและตาก โดยแบ่งเป็นการอนุญาตอาชญาบัตรพิเศษ ๑ แปลง และการอนุญาตอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ ๕ แปลง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๑๓,๗๐๔ ไร่

ตารางที่ ๓ การอนุญาตอาชญาบัตรจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนอาชญาบัตร	ชนิดแร่ที่สำคัญ
ลำปาง	๓	ดินขาว ดินเบา บอลเคลย์
ตาก	๓	ทองแดง เหล็ก เฟลด์สปาร์

ที่มา: ระบบฐานข้อมูลอาชญาบัตร, กองบริการงานอนุญาต

๓. การใช้

สินค้าแร่มีลักษณะเป็นอุปสงค์สืบเนื่อง (Derived Demand) เนื่องจากสินค้าแร่ถูกใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องหลายประเภท เช่น การผลิตไฟฟ้า อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมเซรามิก อุตสาหกรรมแก้วและกระจก เป็นต้น ดังนั้นเมื่ออุปสงค์ของสินค้าแร่ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้อุปสงค์ของสินค้าแร่ที่เป็นวัตถุดิบเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ในทางตรงกันข้าม หากอุปสงค์ของสินค้าแร่ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องดังกล่าวลดลงจะส่งผลให้อุปสงค์ของสินค้าแร่ที่เป็นวัตถุดิบลดลงเช่นเดียวกัน สินค้าแร่ที่ผลิตได้ในประเทศเกือบทั้งหมดจึงถูกใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ ในช่วงเดือน ม.ค.-ก.ย. ปี ๒๕๖๐ สินค้าแร่ที่มีปริมาณการใช้สูงที่สุด คือ หินปูน ๑๒๙.๑ ล้านตัน ส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ และอุตสาหกรรมก่อสร้าง รองลงมา คือ ลิกไนต์ ๑๒.๒ ล้านตัน ใช้ในการผลิตไฟฟ้า ส่วนหินบะซอลต์และหินแกรนิต มีปริมาณการใช้ ๘.๗ และ ๕.๓ ล้านตัน ส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง (ตารางที่ ๔)

ตารางที่ ๔ ปริมาณการใช้แร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐

หน่วย: ตัน

	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๕๙*	๒๕๖๐*
หินปูน	๑๖๑,๙๙๘,๘๗๕	๑๗๐,๓๘๒,๙๑๐	๑๗๖,๕๓๑,๔๘๕	๑๓๕,๕๙๑,๓๒๕	๑๒๙,๐๘๕,๒๒๔
ลิกไนต์	๑๘,๔๕๗,๑๘๙	๑๕,๓๖๙,๑๕๗	๑๖,๘๖๙,๒๖๙	๑๒,๔๗๕,๓๒๑	๑๒,๑๗๙,๒๓๔
หินบะซอลต์	๑๓,๙๘๐,๒๙๙	๑๒,๐๕๕,๗๒๒	๑๒,๙๒๗,๘๓๘	๑๐,๑๙๕,๒๓๒	๘,๗๑๐,๔๐๘
หินแกรนิต	๖,๘๑๖,๓๗๔	๗,๙๐๖,๗๔๙	๘,๔๐๕,๕๓๐	๖,๓๕๗,๔๘๐	๕,๓๓๙,๓๙๙
หินดินดาน	๕,๓๑๓,๘๒๑	๕,๙๙๖,๖๔๖	๗,๖๑๕,๐๔๘	๕,๘๓๕,๔๘๑	๔,๗๒๑,๕๒๗

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

* ข้อมูล ม.ค.-ก.ย.

๔. การนำเข้า

แม้ว่าประเทศไทยจะสามารถผลิตแร่ได้หลายชนิด แต่ก็มีแร่บางชนิดที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ หรือ อาจผลิตได้ไม่ตรงตามความต้องการ จึงจำเป็นต้องนำเข้าสินค้าแร่บางชนิดจากต่างประเทศ ในปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีการนำเข้าสินค้าแร่ทั้งสิ้น ๖๖,๑๑๐ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๑๔.๒

สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ บิโทมินัส ๒๕,๕๑๗ ล้านบาท ถ่านหินชนิดอื่น ๒๓,๑๗๐ ล้านบาท แร่ดีบุก ๔,๒๓๗ ล้านบาท แร่ทัลก์ ๑,๖๓๔ ล้านบาท แร่ไนโอเบียมและวานาเดียม ๑,๑๓๗ ล้านบาท และโมลิบดีไนต์ ๙๗๒ ล้านบาท ตามลำดับ โดยสินค้านำเข้าที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ กลุ่มแร่พลังงาน ได้แก่ บิโทมินัส ถ่านหินชนิดอื่น รวมทั้งแอนทราไซต์ ไคท์ พืท และลิกไนต์ เมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่านำเข้าเท่ากับ ๕๐,๐๙๖ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๗๕.๘ ของการนำเข้าสินค้าแร่ทั้งหมด (ตารางที่ ๕)

ตารางที่ ๕ มูลค่าการนำเข้าแร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

หน่วย: ล้านบาท

	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
บิทูมินัส	๒๑,๔๖๔	๒๘,๘๐๒	๒๕,๙๖๘	๒๓,๐๖๒	๒๕,๕๑๗
ถ่านหินชนิดอื่น	๑๙,๐๘๗	๑๗,๖๖๔	๑๘,๒๔๑	๑๗,๘๑๖	๒๓,๑๗๐
ดีบุก	๒๘๐	๒,๓๘๖	๑,๗๓๒	๒,๗๓๘	๔,๒๓๗
ทัลก์	๑,๗๕๑	๑,๖๖๓	๑,๖๒๕	๑,๖๔๗	๑,๖๓๔
ไนโอเบียมและวานาเดียม	๑,๖๕๖	๑,๐๘๕	๑,๑๐๐	๑,๖๕๘	๑,๑๓๗
แร่อื่น ๆ	๑๑,๒๗๖	๑๑,๘๔๐	๑๓,๓๑๒	๑๐,๙๖๒	๑๐,๔๑๕
รวม	๕๕,๕๑๔	๖๓,๔๔๐	๖๑,๙๗๘	๕๗,๘๗๔	๖๖,๑๑๐

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สินค้าแร่พลังงานที่นำเข้าสูงที่สุด ได้แก่ ถ่านหินชนิดอื่น ๑๒.๑ ล้านตัน และบิทูมินัส ๙.๙ ล้านตัน โดยนำเข้าจากอินโดนีเซียและออสเตรเลีย ส่วนสินค้าแร่โลหะที่นำเข้าสูงที่สุด ได้แก่ หินปูน ๓๗๔,๓๙๙ ตัน และหินฟลินต์ ๓๐๓,๙๐๙ ตัน เนื่องจากแหล่งหินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งขนาดเล็กและประทานบัตรหมดอายุ ส่วนแหล่งหินในพื้นที่กรรมสิทธิ์เป็นแปลงขนาดเล็กไม่คุ้มค่ากับการทำเหมือง จึงต้องนำเข้าจากลาวผ่านทางจังหวัดชายแดน เช่น มุกดาหาร นครพนม หนองคาย สำหรับสินค้าแร่โลหะที่มีการนำเข้าสูงที่สุด คือ เซอร์โคเนียม ๓๘,๕๒๙ ตัน และแมงกานีส ๓๖,๔๒๘ ตัน โดยนำเข้าจากแอฟริกาใต้และเมียนมา (ตารางที่ ๖)

ตารางที่ ๖ ปริมาณการนำเข้าแร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

หน่วย: ตัน

	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
แร่เชื้อเพลิง : ถ่านหินชนิดอื่น	๙,๕๕๙,๘๒๑	๙,๙๓๑,๗๔๐	๑๑,๐๘๓,๐๐๑	๑๑,๓๓๕,๘๖๕	๑๒,๑๓๕,๗๓๒
บิทูมินัส	๘,๓๐๘,๘๘๐	๑๐,๗๓๑,๘๖๗	๑๐,๖๑๗,๐๗๗	๑๐,๑๗๒,๒๐๔	๙,๙๐๓,๗๗๑
แร่โลหะ : หินปูน	๓,๐๕๗	๓,๐๔๖	๒,๘๔๔	๗๖,๖๕๔	๓๗๔,๓๙๙
หินฟลินต์	๑,๓๔๕	๓๐,๖๖๓	๓๑,๒๑๔	๑๙,๗๐๕	๓๐๓,๙๐๙
แร่โลหะ : เซอร์โคเนียม	๓๕,๖๙๖	๕๑,๕๔๕	๘๑,๙๓๒	๔๐,๖๕๙	๓๘,๕๒๙
แมงกานีส	๑๘,๐๑๗	๑๘,๕๑๘	๑๘,๕๖๒	๒๑,๐๒๗	๓๖,๔๒๘

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๕. การส่งออก

สินค้าแร่บางชนิดเป็นสินค้าที่ไทยมีศักยภาพในการผลิตได้มากกว่าความต้องการบริโภคภายในประเทศ จึงต้องส่งออกต่างประเทศ โดยในปี ๒๕๖๐ มีการส่งออกสินค้าแร่ทั้งสิ้น ๖,๘๓๖ ล้านบาท ลดลงจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๑๑.๒ สินค้าแร่ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ยิปซัม ๓,๗๑๓ ล้านบาท แอนไฮไดรต์ ๙๐๕ ล้านบาท เฟลด์สปาร์ ๖๑๐ ล้านบาท โดโลไมต์ ๔๘๕ ล้านบาท และหินปูน ๒๔๘ ล้านบาท ตามลำดับ (ตารางที่ ๗)

ตารางที่ ๗ มูลค่าการส่งออกแร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

หน่วย: ล้านบาท

	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ยิปซัม	๔,๓๕๘	๕,๑๐๔	๕,๐๑๘	๔,๓๓๖	๓,๗๑๓
แอนไฮไดรต์	๖๑๑	๖๓๐	๖๗๔	๘๘๐	๙๐๕
เฟลด์สปาร์	๕๙๖	๗๗๑	๗๐๘	๕๖๙	๖๑๐
โดโลไมต์	๒๙๓	๔๗๑	๔๖๙	๕๕๕	๔๘๕
หินปูน	๑๙๓	๓๐๐	๒๕๓	๒๗๓	๒๔๘
แร่อื่น ๆ	๑,๑๘๖	๑,๑๕๑	๑,๑๗๒	๑,๐๘๔	๘๗๖
รวม	๗,๒๓๗	๘,๔๒๗	๘,๒๙๕	๗,๖๙๖	๖,๘๓๖

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สินค้าแร่ที่ส่งออกในรูปแร่จะเป็นแร่โลหะเกือบทั้งหมด โดยในปี ๒๕๖๐ ไทยมีการส่งออกแร่ยิปซัมมากที่สุด ๕.๘ ล้านตัน และเป็นผู้ส่งออกอันดับที่ ๒ ของโลก ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ อินโดนีเซีย เวียดนาม มาเลเซีย และญี่ปุ่น รองลงมา ได้แก่ แอนไฮไดรต์ ๑.๔๖ ล้านตัน โดโลไมต์ ๑.๐๘ ล้านตัน เฟลด์สปาร์ ๐.๗ ล้านตัน หินปูน ๐.๕๖ ล้านตัน และหินแกรนิต ๐.๔๒ ล้านตัน ตามลำดับ (ตารางที่ ๘)

ตารางที่ ๘ ปริมาณการส่งออกแร่ที่สำคัญของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

หน่วย: ตัน

	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ยิปซัม	๘,๑๙๐,๙๖๘	๙,๐๔๔,๙๖๖	๗,๘๒๓,๒๒๙	๖,๔๖๑,๔๖๕	๕,๗๙๘,๓๒๐
แอนไฮไดรต์	๑,๑๗๑,๔๐๗	๑,๑๑๑,๑๕๑	๑,๐๓๔,๙๗๐	๑,๓๕๐,๒๕๐	๑,๔๖๒,๖๖๐
โดโลไมต์	๘๖๙,๗๕๙	๑,๒๕๒,๒๘๔	๑,๒๑๓,๐๕๔	๑,๒๖๖,๕๒๕	๑,๐๗๖,๐๓๖
เฟลด์สปาร์	๗๓๕,๖๙๓	๘๘๓,๑๐๒	๗๗๐,๑๑๗	๖๓๘,๔๙๗	๖๙๘,๑๒๖
หินปูน	๔๗๗,๔๖๒	๘๒๔,๘๒๐	๖๐๗,๑๗๘	๖๑๑,๖๕๗	๕๖๐,๙๒๘
หินแกรนิต	๓๓๑,๔๗๔	๕๐๕,๗๑๔	๔๕๘,๘๐๐	๑๔๙,๙๙๕	๔๑๙,๓๒๐

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

นอกจากนี้ยังมีการส่งออกสินค้าแร่ที่อยู่ในรูปโลหะ โดยในปี ๒๕๖๐ มีการส่งออก ๕,๔๒๖ ล้านบาท ลดลงจากปี ๒๕๕๙ สูงถึงร้อยละ ๕๖.๔ โดยมีสาเหตุสำคัญจากการผลิตโลหะทองคำและเงินถูกระงับการประกอบกิจการ ในขณะที่สินค้าแร่ที่สำคัญอื่นก็ส่งออกลดลงเช่นเดียวกัน ได้แก่ ดีบุก ๕,๐๗๐ ล้านบาท เซอร์คอน ๑๙๔ ล้านบาท และสังกะสี ๑๔๘ ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่จะนำเข้าแร่ดิบมาผ่านกระบวนการถลุงเป็นโลหะเพื่อส่งออก

ตารางที่ ๙ มูลค่าการส่งออกสินค้าแร่ในรูปโลหะของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

หน่วย: ล้านบาท

	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ดีบุก	๑๓,๕๑๗	๙,๒๒๗	๔,๒๗๕	๕,๑๘๘	๕,๐๗๐
เซอร์คอน	๒๗๘	๒๗๔	๑๙๘	๒๕๐	๑๙๔
สังกะสี	๙๐	๑๙๙	๘๒	๒๔๗	๑๔๘
ทังสแตน	๑๙	๑๓	๑๑	๗	๑๔
ทองคำ	๖,๑๐๖	๕,๙๔๖	๔,๒๑๐	๖,๐๔๐	-
เงิน	๗๔๘	๖๑๘	๓๖๖	๗๑๓	-
ทองแดง	-	๕๒	-	-	-
รวม	๒๐,๗๕๗	๑๖,๓๓๐	๙,๑๔๒	๑๒,๔๔๔	๕,๔๒๖

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๖. ค่าภาคหลวงแร่

ในปี ๒๕๖๐ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่สามารถจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ได้ประมาณ ๓,๘๓๗ ล้านบาท ลดลงจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๑๔.๘ โดยมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการผลิตโลหะทองคำและเงินถูกระงับการประกอบกิจการ ในขณะที่แร่อื่นส่วนใหญ่จะมีปริมาณผลผลิตลดลง โดยแร่ที่สามารถจัดเก็บค่าภาคหลวงได้มากที่สุด ได้แก่ หินปูน ลิกไนต์ ยิปซัม เหล็กหิน และหินดินดาน ค่าภาคหลวงจากแร่ทั้ง ๕ ชนิดนี้มีมูลค่ารวมกันถึง ๓,๒๐๗ ล้านบาท หรือ คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๘๓.๖ ของค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ทั้งหมด (ตารางที่ ๑๐)

ตารางที่ ๑๐ การจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

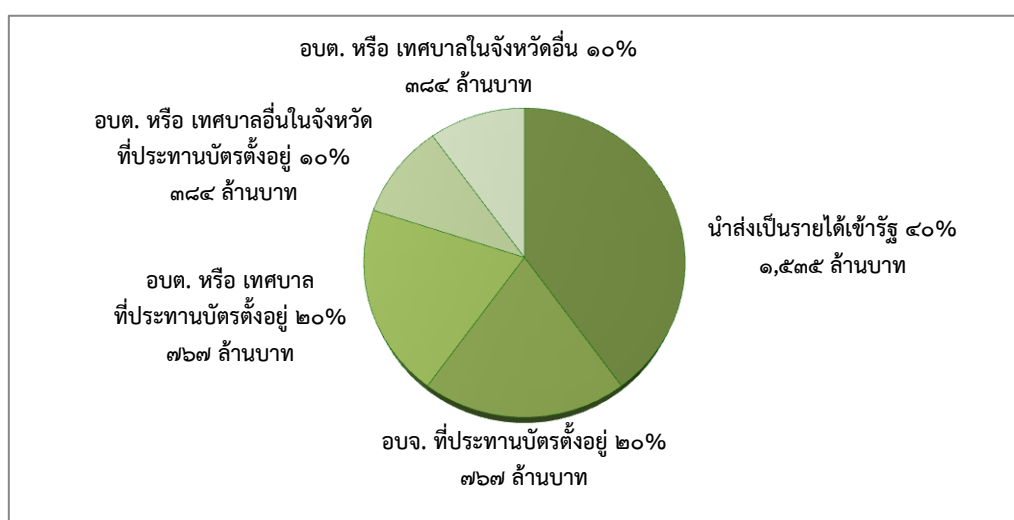
หน่วย: ล้านบาท

	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
หินปูน	๙๓๙	๑,๐๔๑	๑,๑๖๕	๒,๐๖๘	๒,๑๑๐
ลิกไนต์	๗๒๗	๗๐๙	๕๘๙	๖๔๘	๖๒๔
ยิปซัม	๒๕๕	๓๐๒	๒๙๘	๒๗๕	๒๔๖
เหล็กหิน	๕๘	๖๑	๘๕	๑๐๕	๑๑๖
หินดินดาน	๓๕	๕๐	๖๕	๑๕๖	๑๑๑
ทองคำ	๕๒๑	๔๘๖	๓๓๓	๕๒๐	๐
อื่น ๆ	๔๓๔	๕๐๖	๕๐๔	๗๓๑	๖๒๙
รวม	๒,๙๖๙	๓,๑๕๕	๓,๐๔๐	๔,๕๐๒	๓,๘๓๗

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ส่วนหนึ่งจะถูกนำส่งเป็นรายได้ของรัฐ และอีกส่วนหนึ่งจะจัดสรรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่ได้กำหนดอัตราที่ได้รับการจัดสรรไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังภาพที่ ๒

ภาพที่ ๒ ประมาณการการจัดสรรค่าภาคหลวงแร่ปี ๒๕๖๐^๒

ที่มา: กลุ่มสถิติและพัฒนาข้อมูล, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

^๒ เป็นตัวเลขประมาณการจากยอดการจัดเก็บค่าภาคหลวงตามปีปฏิทิน อาจต่างจากยอดการจัดสรรจริงในแต่ละงวด (แบ่งเป็น ๔ งวดตามปีงบประมาณ) เนื่องจากการจัดเก็บในบางจังหวัดอาจมีความล่าช้า ทำให้ยอดเงินที่จัดเก็บได้จะถูกนำไปสมทบในงวดถัดไป

๗. แนวโน้มอุตสาหกรรมเหมืองแร่ไทยปี ๒๕๖๑

๗.๑ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางลบ

(๑) การผลิตแร่ที่สำคัญบางชนิดอาจหดตัว เช่น

- การผลิตลิกไนต์อาจหดตัว เนื่องจากการผลิตลิกไนต์ของเหมืองแม่เมาะ ซึ่งมีสัดส่วนการผลิตมากกว่าร้อยละ ๙๕ ของทั้งประเทศ ตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ ได้วางแผนการผลิตลิกไนต์เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับการผลิตไฟฟ้าของปี ๒๕๖๒ ไว้ที่ประมาณ ๑๕ ล้านตัน ซึ่งลดลงจาก ๑๗ ล้านตัน ในปี ๒๕๖๐ ทำให้การผลิตลิกไนต์ในภาพรวมของประเทศอาจหดตัวได้

- การผลิตยิปซัมอาจหดตัว เนื่องจากการส่งออกมีแนวโน้มลดลง โดยมีสาเหตุที่สำคัญ ๒ ประการ คือ นโยบายการบริหารจัดการแร่ยิปซัมที่ภาครัฐพยายามควบคุมและจำกัดการส่งออกยิปซัม และคู่แข่งสำคัญอย่างโอมานที่มีนโยบายเร่งผลิตและส่งออกยิปซัมเพื่อเป็นผู้ส่งออกยิปซัมรายใหญ่ของโลก ทำให้แย่งส่วนแบ่งตลาดในตลาดส่งออกหลักไปจากไทยได้

(๒) ในช่วงต้นปี ๒๕๖๑ การอนุญาตประทานบัตรและอาชญาบัตรใหม่ต้องชะลอออกไปก่อน เนื่องจากขาดความชัดเจนด้านกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตต่าง ๆ หลังจากที่พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างการจัดทำร่างอนุบัญญัติ รวมถึงแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ที่จะกำหนดเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง เพื่อใช้เป็นกรอบในการอนุญาตประทานบัตร ซึ่งปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทำให้การลงทุนเพื่อสำรวจแร่และทำเหมืองแร่อาจล่าช้าออกไป

๗.๒ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางบวก

เศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศในปี ๒๕๖๑ มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจากปี ๒๕๖๐ อย่างชัดเจน เนื่องจากการส่งออกสินค้าและการท่องเที่ยวที่ขยายตัวต่อเนื่องตามเศรษฐกิจคู่ค้าที่ขยายตัวอย่างชัดเจน การบริโภคภาคเอกชนที่ขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปและเริ่มกระจายตัวมากขึ้น และแรงกระตุ้นภาครัฐที่ยังมีอยู่ต่อเนื่อง ทำให้หน่วยงานวิจัยด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้ปรับเพิ่มประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยในปี ๒๕๖๑ ขึ้น สอดคล้องกับมุมมองจากหน่วยงานวิจัยด้านเศรษฐกิจของต่างประเทศอย่างกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ที่ปรับเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน (ตารางที่ ๑๑) ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทยจะปรับตัวดีขึ้น ดังนั้นย่อมส่งผลกระทบทางบวกเชื่อมโยงไปยังทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจในประเทศ ทั้งอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้แร่เป็นวัตถุดิบ

ตารางที่ ๑๑ ประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยในปี ๒๕๖๑

หน่วยงาน	ประมาณการเดิม	ประมาณการใหม่
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ร้อยละ ๓.๖-๔.๖ (พ.ย.๖๐)	ร้อยละ ๓.๖-๔.๖ (ก.พ.๖๑)
ธนาคารแห่งประเทศไทย	ร้อยละ ๓.๘ (ก.ย.๖๐)	ร้อยละ ๓.๙ (ธ.ค.๖๐)
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	ร้อยละ ๓.๓-๔.๓ (ต.ค. ๖๐)	ร้อยละ ๓.๗-๔.๗ (ม.ค. ๖๑)
กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)	ร้อยละ ๓.๓ (เม.ย.๖๐)	ร้อยละ ๓.๕ (ต.ค.๖๐)

ที่มา: ๑. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. ธนาคารแห่งประเทศไทย

๓. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

๔. กองทุนการเงินระหว่างประเทศ

๗.๓ สรุปแนวโน้ม

จากผลกระทบของปัจจัยทั้งทางบวกและทางลบดังกล่าวข้างต้น คาดว่าปัจจัยทางลบน่าจะส่งผลกระทบมากกว่าปัจจัยทางบวก โดยเฉพาะการหดตัวของผลิตแร่ที่สำคัญบางชนิด และความล่าช้าในการอนุญาตประทานบัตรและอาชญาบัตร ทำให้อุตสาหกรรมเหมืองแร่ในปี ๒๕๖๑ จะมีมูลค่าผลผลิตหดตัว แต่ไม่มากเท่ากับการหดตัวของมูลค่าผลผลิตในปี ๒๕๖๐

อ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานนโยบายการเงิน ธันวาคม ๒๕๖๐. ธันวาคม ๒๕๖๐.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่ ๔/๒๕๖๐ และแนวโน้มปี ๒๕๖๑. กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน. แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙. มิถุนายน ๒๕๕๘

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง. รายงานประมาณการเศรษฐกิจไทยปี ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑. มกราคม ๒๕๖๑.